

Näkökulmia tehtävien ja kuvien käsittelyyn

2. Eurooppa yhdentyy

Kuvatehtävä (s. 18)

Myytti Euroopan ryöstöstä on kiehtonut eurooppalaisia kuvataiteilijoita, myös italialaisia Gallin veljeksiä (maalaus vuodelta 1695). Selvitä, minkälaisia tulkintoja Eurooppa-sanalle on esitetty.

- Eurooppa-sanalle on monia erilaisia tulkintoja, joista useimmat liittyvät antiikin Kreikkaan.
- Kreikankielisen *europa*-sanalle on arveltu tarkoittavan leveäkasvoista ja suurisilmäistä naista. Jo varhain kreikkalaisessa mytologiassa Eurooppa ajateltiin kauniina naisena.
- Kreikkalaisten jumalten sukupuussa Eurooppa oli merenjumala Okeanoksen ja kaikkien jokien äidin Tethyksen tytär.
- Maalaus perustuu antiikin Kreikan myyttiin, jossa Zeus rakastuu Libyan kuninkaan tyttäreeseen Europe-neitoon ja ui hänen muodossa Lähi-idästä Kreetan saarelle Europe-neito selässään.
- Gallin veljesten maalauksessa Zeus esiintyy hänen muodossa, ja selässään hänellä on Europe-neito. Samanlainen asetelma on kymmenissä muissa samaa aihetta käsittelevissä maalauksissa tai veistoksissa.
- Gallin veljesten maalauksessa Zeus makaa, mutta useissa muissa versioissa Zeus ratsastaa tai ui Lähi-idän rannikolta kohti Kreetan saarta.
- Antiikin aikana Euroopan katsottiin tarkoittavan paitsi mytologista tarinaa kauniista Europe-neidosta myös maantieteellistä aluetta. Kreikkalainen historioitsija Herodotos (484–406) jakoi maapallon kolmeen osaan: Eurooppaan, Aasiaan ja Libyaan eli Afrikkaan.
- Etymologisesti Eurooppa voi juontaa juurensa myös seemin kielestä, jossa se on tarkoittanut lännessä olevia alueita - auringonlaskun maita.

Pilakuvatehtävä (s. 20)

***Euroopan unioni – rakenteilla viimeinkin. Historiaa esittävä hahmo toteaa Neuvostoliiton johtajalle Josef Stalinille: Onnea Joe! Tätä ei olisi koskaan aloitettu ilman sinun antamaasi inspiraatiota!* Englantilaisen pilapiirtäjän David Low'n piirros Evening Standard -lehdessä 1.2.1949. Miten pilakuva heijastaa aikansa kansainvälistä politiikkaa?**

- Kuva ajoittuu kylmän sodan alkuun. Pilapiirtäjä on englantilainen, joten kuvan näkökulma on läntinen.
- Historia-hahmo onnittelee Stalinia.
- Historia-hahmon toteamus antaa ymmärtää, että Euroopan unionin rakentaminen, siis Euroopan yhdentyminen, sai alkunsa Neuvostoliiton politiikasta. Pilakuva kuitenkin vasta ennakoivat 1950-luvulla käynnistynyttä yhdentymiskehitystä.

- Stalinin voi tulkita olevan hämillään. Hän ei ole mielissään historia-hahmon onnitteista.
- Toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliitto pyrki laajentamaan vaikutuspiiriään yhä lännemmäksi. Se alistui Itä-Euroopan maat, jotka muuttuivat sosialistisiksi kansandemokratioiksi ja eristäytyivät Länsi-Euroopasta.
- Länsi-Euroopassa pelättiin Neuvostoliiton laajentumista, ja se sai Länsi-Euroopan maat hakeutumaan yhteistyöhön.
- Euroopan yhdentymisen tavoitteena oli estää tulevat sodat ja vakauttaa Euroopan olot.
- Yhdysvallat pyrki estämään kommunismin laajentumisen tukemalla Euroopan jälleenrakentamista.
- Vuonna 1949 pilakuvan julkaisun aikaan oli menossa Berliinin saarto, jossa Neuvostoliitto saartoi kaupunkia toukokuuhun 1949 asti. Sen jälkeen vakiintui Saksan jako.
- Pilakuvan ilmestymisvuonna perustettiin Pohjois-Atlantin puolustusliitto eli Nato (1949).
- Kylmä sota vaikutti siihen, että vanhat periviholliset Ranska ja Saksa (nyt Länsi-Saksa) lähentyivät.
- Tuloksena oli poliittinen ja taloudellinen yhteistyö, jonka ensimmäinen etappi Euroopan hiili- ja teräsyhteisö syntyi vuonna 1951.

Tehtävä 1

Miten ihmiset käsittivät Euroopan antiikin aikana ja keskiajalla?

- Antiikin aikana Euroopan katsottiin tarkoittavan maantieteellistä aluetta ja mytologista tarinaa kauniista Europe-neidosta. Kreikkalainen historioitsija Herodotos (484–406) jakoi maapallon kolmeen osaan: Eurooppaan, Aasiaan ja Libyaan eli Afrikkaan.
- Keskiajalla Eurooppa miellettiin kristikunnaksi, ei niinkään maantieteelliseksi alueeksi.
- Keskiajan lopulla Eurooppa-käsite alkoi vähitellen yleistyä. Pelko turkkilaisten valloituksista ja heidän valtansa alle joutumisesta yhdisti eurooppalaisia.

Tehtävä 2

Missä mielessä sodat ovat

a) heikentäneet Euroopan yhtenäisyyttä?

- Sodat aiheuttavat vihamielisyyttä ja katkeruutta valtioiden välille, sillä hävinneet haluavat yleensä hyvityksen tappioista.
- Aluemuutokset ja ihmisten muuttaminen uusille asuinalueille pirstovat valtioita.
- Etenkin Ranskan ja Saksan väliset useat sodat 1800- ja 1900-luvuilla ovat luoneet epävarmuutta Eurooppaan.
- Euroopan valtioiden hegemoniapyrkimykset eri aikoina ovat aiheuttaneet ristiriitoja valtioiden välille (esimerkiksi Napoleonin sodat 1800-luvun alussa). Myös siirtomaasodat esimerkiksi Ison-Britannian ja Ranskan välillä aiheuttivat kitkaa ja eripuraa.
- 1930-luvun lopulla varsinkin Saksan häikäilemätön nationalismi ja valtopyrkimykset syöksivät eurooppalaiset valtiot maailmansotaan toisiaan vastaan.
- Kylmä sota jakoi Euroopan kahtia.

b) olleet pohja Euroopan yhdentymiselle?

- Sotien seurauksena on kehitelty ajatuksia, että sotia voitaisiin välttää lisäämällä yhteistyötä eurooppalaisten kansallisvaltioiden kesken.
- Pitkien uskontosotien jälkeen 1600-luvulla haluttiin pitää rauhaa yllä.
- 1700-luvulla eräät valistusfilosofit tekivät ehdotuksen, että Eurooppaan perustettaisiin demokraattinen, järjellä johdettu valtioliitto.
- Napoleon yritti sotimalla Ranskan johdolla yhdistää Euroopan, mutta Napoleonin sotien jälkeen 1800-luvulla voimistuivat jälleen kansallista yhdentymistä korostavat arvot. Esimerkiksi Saksa ja Italia yhdistyivät kumpikin yhtenäiseksi valtioksi.
- Ensimmäisen maailmansodan jälkeen ajatukset rauhaa ylläpitävästä eurooppalaisesta liitosta, ylikansallisesta yhdentyneestä Euroopasta, vahvistuivat, ja syntyi mm. Euroopan yhdistymistä ajanut paneurooppalainen liike.
- Toisen maailmansodan jälkeen ranskalaiset Jean Monet ja Robert Schuman esittivät suunnitelman yhdistää Saksa ja Ranska taloudellisesti niin kiinteästi toisiinsa, ettei niiden enää kannattaisi sotia keskenään. Englannin pääministeri Winston Churchill ja Länsi-Saksan kansleri Konrad Adenauer tukivat hanketta.
- Kylmä sota yhdisti läntistä Eurooppaa ja vaikutti yhdentymisen käynnistymiseen.

Tehtävä 3

Miksi Euroopan yhdentymisen alkoi toisen maailmansodan jälkeen?

- Kylmän sodan alkaminen, vastakkainasettelu Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton välillä, vaikutti merkittävästi Euroopan yhdentymiseen.
- Neuvostoliitto pyrki laajentamaan vaikutuspiiriään yhä lännemmäksi. Se alistui Itä-Euroopan maat, jotka muuttuivat sosialistisiksi kansandemokratioiksi ja eristäytyivät Länsi-Euroopasta.
- Euroopan unioni oli reaktio Neuvostoliiton valtapyrkimyksiin. Samaan aikaan Euroopan yhdentymisen tavoitteena oli estää tulevat sodat ja vakauttaa Euroopan olot.
- Yhdysvallat pyrki tukemaan rauhaa Euroopan jälleenrakentamisella. Se ryhtyi avustamaan rahallisesti kaikkia toisessa maailmansodassa kärsineitä Euroopan maita, jotka halusivat rahaa vastaanottaa.
- Tällä ns. Marshall-avulla pyrittiin nostamaan Länsi-Eurooppa taloudellisesti jaloilleen ja samalla torjumaan kommunismin leviämistä.
- Marshall-apua saavat maat perustivat taloudellisen yhteistyöjärjestön (OEEC 1948, nykyinen OECD 1961), jossa yhdessä alettiin päättää, mihin raha-apua käytetään. OEEC alkoi myös edistää vapaakauppaa, mikä ideologisesti johti talouden ja kaupan vapauttamiseen Euroopassa.

Tehtävä 4

Perustelevä väite: Euroopan yhdentymisen oli aluksi voimakkaasti taloudellista.

- Marshall-apua saavat maat perustivat taloudellisen yhteistyöjärjestön (OEEC 1948, nykyinen OECD 1961), jossa yhdessä alettiin päättää, mihin raha-apua käytetään. OEEC alkoi myös edistää vapaakauppaa, mikä ideologisesti johti talouden ja kaupan vapauttamiseen Euroopassa.

- Euroopan yhdentymisen alkutaipaleella oli tärkeää varmistaa raaka-aineiden eli hiili- ja teräsvarojen saanti. Se toteutui, kun kuusi maata - Saksa, Ranska, Italia, Belgia, Alankomaat ja Luxemburg - perustivat Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (1951), jossa näitä varoja hallittiin yhteisesti.
- Taloudellisesti merkittävää oli se, että hiili ja teräs vapautettiin tulleista jäsenvaltioiden välillä.
- Yhteisössä pyrittiin myös yhdentämään jäsenvaltioiden teollisuutta, koska uskottiin, että yhteismarkkinat lisäävät jäsenvaltioiden tuotantoa ja työpaikkoja.
- Yhteismarkkinoiden ajatuksiin sisältyi tuotannon tekijöiden liikkumisen mahdollisimman suuri vapaus, koska se oli kaikkien etu.
- Myös Euroopan talousyhteisön perustaminen (1957) jatkoi Euroopan yhdentymistä voimakkaasti talouden näkökulmasta. Varsinaisesti vasta Euroopan talousyhteisössä luotiin yhdentymisen instituutiot sekä tavat neuvotella ja sopia yhdessä.
- Euroopan talousyhteisö oli jäsenvaltioiden välinen suljettu ja suojattu kauppaliitto, jolla oli tullioikeus ulkorajoilla.

Tehtävä 5 (nettitehtävä)

Etsi tietoa Jean Monnet’sta. Missä mielessä hän oli yksi ”Euroopan yhdentymisen isistä”? Tiivistä havaintosi 6–8 pääkohtaan.

Esimerkiksi seuraavia pääkohtia:

- Toisen maailmansodan jälkeen Ranskassa heräsi ajatus yhdistää hiilen ja teräksen tuotanto Euroopassa.
- Jean Monnet sai tehtäväkseen laatia tästä suunnitelma.
- Jean Monnet esitteli suunnitelman Ranskan ulkoministeri Robert Schumanille, joka esitti 9.5.1950 kuuluisan julistuksensa siitä, että luotaisiin eurooppalainen liitto hiili- ja terästuotantoa varten.
- Euroopan hiili- ja teräsyhteisö perustettiin vuonna 1951. Jean Monnet toimi yhteisön ensimmäisenä Korkean viranomaisen puheenjohtajana vuosina 1952–1955.
- Jean Monnet pyrki edistämään Euroopan rauhaa muillakin tavoin. Hän ehdotti yhteisen eurooppalaisen armeijan perustamista, mutta tämä ei toteutunut.
- Jean Monnet vaikutti myös Euroopan talousyhteisön (EEC) ja Euratomin perustamiseen vuonna 1957.